

KÖZIGAZGATÁS

A település a története folyamán többször változtatta státusát. Mivel a városvezetés kezdeményezte a telep létrejöttét, ezért a telepítéstől egészen 1905-ig Muzslya a város tizedik kerületét képezte, és közigazgatásilag is városhoz tartozott. A muzslyaiak ügyes-bajos dolgait a városvezetés „rendezte” 6 kilométer távolságból. Kezdetben az egy-egy településről érkezők közül a legtekintélyesebb, legbefolyásosabb férfi volt az, aki irányította az ahhoz a csoportosuláshoz tartozókat. Ő beszélt a másik településről érkezőkkel, és simította el a gondokat a csoportosuláson belül-kívül. Különben a nagycsaládi életet az adásvételi szerződés is szorgalmazta, így védte a cenzust. A telepet, a földeket nem lehetett örökölni, földarabolni, szétosztani. Ez azt eredményezte, hogy a családapa és a család tekintélye óriásira nőtt. A család vagyonközösségben élt. A meggazdagodás vagy „tőkésedés” folyamata csak nagyon nehezen és lassan indult be. Tehát a családapák kormányoztak és intézkedtek a nagycsaládon belül. A muzslyaiak a városi képviselő-testületben választások útján képviseltették magukat. A szavazás „demokratikus” légkörben zajlott, szólítással és szókimondással történt. A muzslyaiak a legtekintélyesebbeket választották a városi vezetésbe: a falu bíróját, papját, tanítóját stb. (Kuppis, Gruisz, Sóka stb.), akik igen méltóságteljesen harcoltak a muzslyaiak érdekeiért, az adó- és kamatcsökkentéstől kezdve egészen a falu önállóságának elnyeréséig.

1905-ben, a várostól elszakadva, Muzslya nagyközséggé alakult. A bíró Pópity Márton lett, az albíró Fejes János, a jegyző Benedek Zoltán, a segédjegyző Pokrecz János, a végrehajtó Hochwarter Károly, a pénztárnok Mezei József, a közgyám Molnár György, az esküdtek Masa Mihály, Bakos József, Sziveri Kovács János és Rózsa András. Ezek az emberek képezték az önállósult faluvezetést, amelynek sok ügyes-bajos dologgal kellett megbirkóznia. A határ és a rendszer változott, ettől függetlenül a faluban megmaradt a közigazgatás a fentebb már említett formában. A harmincas években Sándor király marseille-i meggyilkolásáig (1934-ig) a magyar jegyzők végezték a feladatukat, ezeket szerb követte, majd újra magyarokra váltottak.⁵⁶

A második világháború végén ('44 őszén) megalakult az új hatalmi-közigazgatási forma, a többtagú népfelszabadító bizottság,

⁵⁶ Karl: i. m. 197.

amelynek vezetői a helybeli kommunisták voltak: Gombos János, Csonka János, Keszég József és társaik, 1946-ig.

Majd népbizottság látta el a közigazgatást 1950-ig, amikor a település önállósult, falubírája volt, jegyzővel, anyakönyvi hivattal. 1961-től jogilag a városhoz tartozik mint annak szerves része. 1965-től a helyi közösség közgyűlése és végrehajtó tanácsa, amelynek elnöke a helyi közösség vezető szerepét töltötte be, megszüntette a bírói címet. A rendszerváltással a közgyűlés ilyen formában megszűnt létezni, és átalakult mezőgazdasági, közművesítési, szociális bizottsággá, amelynek elnökei szervezték e bizottságok munkáját, és tettek jelentést a tanácsnak. A jegyzők munkájának hatásköre beszűkült, mivel a városi közigazgatásra irányult. A névváltoztatás is részévé vált e reformnak, így a jegyzői nevet a helyi közösség titkára váltotta fel, aki főleg a polgárok kérdéseit jegyezte fel, és tanáccsal szolgált a város, a társadalmi és a civil szféra felé.

A helyi közösség életét, működését az úgynevezett helyi járulék fedezte 2010-ig. 2007-ig két alkalmazottja volt: a titkár és egy kommunális munkás, aki szinte minden feladatot elvégzett a helyi közösség részére. Az ésszerűsítésre és a gazdasági körülményekre hivatkozva csak a titkári állást működtette a város, ami minőségbeli és mennyiségbeli visszaesést jelentett az elvégzett munkák terén a helyi közösségben.

2009 decemberében a helyi közösség területén a városi önkormányzat megszüntette a helyi iroda munkáját, arra a köztársasági törvényre hivatkozva (2009), amely kimondta, hogy egy településen egy egységes anyakönyvvezetésnek kell működnie. Ennek értelmében az 1905-től fennálló anyakönyvi hivattal, amely egyben magyar nyelvű volt, megszüntették, az anyakönyveket elszállították a városi anyakönyvi hivatalba. Ez azt is jelentette, hogy mindenféle anyakönyvvezetés, a születésre, esketésre, elhalálózásra vonatkozó bejegyzési lehetőség megszűnt, ami érzékenyen érintette a helyi katolikus keresztény egyházat, mert a polgári esküvőt csak a városi anyakönyvvezetőnél (a városháza épületében) lehetett megtartani. A házasságok a városi polgári esküvő után a városháza melletti katolikus székesegyházban kötöttek egyházi házasságot, amit valamikor helyben, a muzslyai templomban végeztek. Ennek következtében 2010-ben Muzslyán az évi 30–35 esküvő helyett csak négyet kötöttek. A helyi közösség tanácsának és a tartományi emberijog-védőnek köszönhetően 2012-ben visszaállították az esketést Muzslyán: most előbb a nagybecskereki anyakönyvi hivatalban kell bejelentkezni pontos dátummal és időponttal, be

kell jegyeztetni, hogy magyarul és Muzslyán történjen az esküvő. Igaz, nem kellemtelenségek nélkül, de ingyenesen továbbra is lehet polgári házasságot kötni helyben magyar nyelven is.⁵⁷

Jegyzők, bírák, helyi közösségi titkárok, anyakönyvvezetők

A településen, attól függetlenül, hogy a városhoz tartozott-e, vagy önálló községi státusa volt, a közügyeket vagy a városi tisztségviselő (akit hetente két, majd három napra rendeltek ki Muzslyára), vagy a helyi irodák kiépülése után a helybeli köztisztviselési személyek intézték. A település, majd község ügyeinek írásbeli intézése a jegyzők és bírák feladata volt. 1905-től, amikor elszakadt a várostól, a település a Felső Muzslya nagyközség címet kapta, és lehetősége adódott, hogy jegyzőt válasszon.

Az első jegyzőválasztásra 1905 júniusában került sor. A 21 jelölt közül Benedek Zoltánt választották ki, aki mezőhegyesi születésű volt. Benedek biztos támpontja a nagybecskereki törvényszék vizsgálóbírája, Benedek Jenő volt, neki köszönhetően választották Zoltánt jegyzővé, aki ezt a tisztséget 1905-től 1918-ig végezte. Gyorsan elfogadta, tisztelte is a muzslyai lakosság. Benedek alapján ismerte meg a muzslyaiak mindennapos gondjait. Segédjegyzővé a kumándi származású Pokrecz Jánost választották, aki Benedek után 19 évig végezte a jegyzői teendőket (1919-től 1938-ig). Szerbül is kitűnően beszélt, így a hatalmváltás és határmódosítás után a Magyar Királyságot követő SZHSZ Királyság rendszere helybenhagyta munkáját, és továbbra is dolgozhatott, mégpedig igen felelősségteljesen, egészen nyugdíjba vonulásáig. 1939-ben Stefanović Božidar váltotta fel Pokreczet, bár mindössze két évre, mert időközben kitört a második világháború, amely változásokat eredményezett a hatalomban – kezdetét vette a német uralom a Bánságban, így Muzslyán is. A jugoszláv közigazgatást és tisztségviselőinek többségét menesztették a németek. Stefanovićyal is ez történt, helyébe pedig Kovács Józsefet helyezték, aki 1941 és '43 között jegyzősködött, hivatásszerűen végezve munkáját. Őt Mészáros János követte 1944-ig, amikor megszűnt a német közigazgatás, megérkeztek a felszabadító egységek, a partizánok, ami újabb hatalmváltást jelentett. A katonai körzeti közigazgatást „szocialista-népi” közigazgatás váltotta fel, amelynek lényege: megnyerni a néptömeget az új rendszernek. Ekkor a jegyzői tisztség betöltésére Veskov Radivojt tartotta a legmegfelelőbbnek a népfelszabadító bizottság. Ő csak a népi hatalom megalakulásáig

⁵⁷ A muzslyai helyi közösség jegyzőkönyvei 2010-ig.

maradt hivatalában (1945-ig). Ez idő alatt bebizonyosodott, hogy valós együttműködést csakis olyan emberekkel lehet létrehozni és folytatni, akik értik a nép nyelvét, akiket a nép is elfogad, ez pedig csak olyan személy lehetett, aki magyarul is kommunikált, s volt hitele a mondanivalójának.

Lebanov Bálintra esett a választás, aki maga is kommunista nézeteket vallott, így a hatalomnak és a helybeli lakosságnak is megfelelt (1945–47). Őt Galler Miroslav követte (1947–52), aki igazi elkötelezettje volt az akkori proletárdiktatúrának. Benne nem keveredett az érzelem és az értelem, mert a rendszert minden kétely nélkül kiszolgált.

A háború utáni kényszerbeszolgáltatás (obaveza) időszakában pártdirektíva alapján meghatározott mennyiségű terményt kellett beszolgáltatni azon termelőknek (kulákoknak), akik nem tartoztak a szövetkezeti szerveződéshez. Galler parancsszóra, makulátlanul hajtotta végre pártfeladatát, igyekezett helyállni az informbirós időkben is. Apó (Sziveri János), a helybeli kommunista vezéregyéniség sok esetben nem állt a feladata magasztán, megpróbált együtt érezni az emberekkel, hisz ő jól ismerte minden muzslyai család gazdasági helyzetét, ki mit, mennyit tud beszolgáltatni. Igen ám, csak így nem teljesítették volna a követelményt. Ezért lépett színre Galler, a jegyző, hogy a párt ne veszítse el tekintélyét, ugyanakkor megfelelő mennyiségű élelem legyen beszolgáltatva. És be is lett szolgáltatva, nagyon jól tudták, milyen módszerekkel lehet eredményt elérni, „törvényes és kevésbé törvényes” úton. A háború után

⁵⁸ Karl: i. m. 197.

Juhász-Samu Erika
és Palatinus Aranka
esketés közben

Sziveri Mihály (1952–55) volt az első helybeli születésű jegyző, aki ilyen feladatot töltött be, az informbirós időszakban látta el a jegyzői tiszteletet. Ő volt az első jegyző, akit a muzslyaiak a szívükbe zártak, mert értette a muzslyai mentalitást, és ennek értelmében járt is el. Őt Barsi Lajos (1955–62) követte, aki már könnyebb légkörben, tehermentesebb helyzetben láthatott hozzá feladatai elvégzéséhez. Megszűnt a kényszerbeszállítás világa, az enyhülő világpolitikai helyzet helyben is éreztette hatását. A település kiépülésének korszaka vette kezdetét, ami a gazdasági felemelkedés helyi lecsapódása volt. Barsi után id. Kovács László lett a muzslyai jegyző (1962–1990).⁵⁸ Ő is helybeli lakos volt, jól ismerte és értette a muzslyai gondolkodást. Kimért, nyugodt, pontos, türelmes ember lévén mindenkivel szót tudott érteni. Nem konfrontálódott senkivel sem, ügyesen tudott lavírozni a városi vezetés és a falusi elvárások között. Kovácsot Palatinus Aranka követte, aki szintén helybeli születésű, és az első nő, aki a helyi közösség titkára címet viselte (1990–2004), ezután a helyi iroda főnökévé, anyakönyvvezetővé választották. A falu életében is igen tevékenyen közreműködött, több szervezet munkájában részt vett, segítőkész és megértő személy volt, akit a muzslyaiak nagyra becsültek. Mivel a városi önkormányzat különválasztotta a két szerepet (anyakönyvvezető, illetve a helyi közösség titkára), a helyi közösség titkárának helyére ifj. Kovács Lászlót nevezték ki (2004–), aki napjainkban is ezt a tisztséget tölti be. A helyi iroda főnöki szerepe 2004-ig egybefonódott a helyi közösség titkára posztjával. Palatinus Aranka nyugállományba vonulása után a helyi iroda főnöki tisztségét Nagy Valéria helybeli anyakönyvvezető töltötte be (2004–2009), aki jól együttműködött a helybeliekkel. Valériát a városi hivatalba vezényelték, helyére Sövényházi Tibort küldték (2009–), aki Lukácsfalva anyakönyvvezetője volt. A hét öt munkanapja közül négyen Muzslyán tartózkodik, szerdán Lukácsfalván dolgozott/dolgozik, fogadja az ügyfeleket.⁵⁹

Bírák, a helyi közösség tanácsának elnökei

A település első bírása a monostori születésű Kuppis Lajos volt (1891), akit 1893-ban három évre Nagybecskerek városának képviselő-testületébe választottak mint a tizedik körzet egyik képviselőjét. Hároméves mandátumának letelte előtt családotul kivándorolt. A település önállósulásáig (1905-ig) a következő személyek voltak a telep bírái: Takács József, Csordás Illés, Varga Sándor, Lukácsi Mátyas, Kovács Antal.

⁵⁹ A muzslyai helyi közösség jegyzőkönyvei 2010-ig.

1905-ben Muzslya elszakadt a várostól, és önálló nagyközséggé alakult, amelynek első bírása Pópity Márton lett. Az öt követők: Barát Imre, Juhász Péter, Égető Sándor, Rácz Mihály, Viola Ferenc, Vastag András, Fiser Mihály, Gombos Antal, Sütő József, Márton József, Bakos Lázár, Szitás Péter, Gombos János, Kurunci Illés, ifj. Borbély Pál, Márton Mihály, Kovács István, Tóth Ferenc, Szitás János.

A hetvenes évektől, miután a város helyi közösségekre lett felosztva, a muzslyai annak 14. helyi közösségét képezte. Élére tanácselnököt választottak, s ezzel megszüntették a falu bírása címet, egészen napjainkig. A tanácselnököt a helyi tanács soraiból választják, a tanácsot négy évre, így a tanácselnököt is. A tanács munkáját háromtagú ellenőrző bizottság felügyeli, és évente legalább egyszer tesz jelentést erről a polgároknak a falugyűlésen. A tanácselnök a tanácsbeli munkája mellett több lakossági fórumot, gyűlést tart a civil szervezetek elnökeivel. Rajta keresztül folyamatos a kapcsolat a városvezetéssel és a köztisztviselőkkel, amelyek valamilyen szolgáltatást végeznek a helyi közösség területén.

Muzslya eddigi tanácselnökei: Horváth János, Karl Miklós, Madarász Sándor, Molnár Ede, Szitás János, Losonc János, Palatinus János, Lackó György, ifj. Báló József. Ezek az elnökök még az egypártrendszer (a kommunizmus – JKSZ) korszakában, a kommunista párt irányításával kerültek hatalmi beosztásba. A többpárti választások (1989) első tanácselnöke Repp Ferenc volt (1989–1997), aki két mandátumban irányította a tanács munkáját. Testvér-települési kapcsolatot létesített a magyarországi Mindszent városával. Őt követte mgr. Hallai Zoltán (1997–2001), majd Smidt Ferenc (2001–2009), egymás után két választási ciklusban. Smidt testvér-települési kapcsolatot teremtett a szlovákiai Muzsla településsel és Ada második helyi közösségével. Majd újra mgr. Hallai Zoltán (2009–) lett a tanácselnök, aki testvér-települési kapcsolatot hozott létre a magyarországi Sándorfalvával, amellyel a muzslai Petőfi Sándor MME évtizedek óta kulturális kapcsolatot ápol.

A település státusa a története folyamán változott, a helyi közigazgatás szervei az országos közigazgatási reformok függvényében alakultak, szerepe közigazgatási összetettségében csökkent. A polgárok mindennapi gondjai-problémái helyben is növekedtek, amit a helyi közösség titkárának kell közvetítenie a köztisztviselők és a helyi közösség tanácsa felé. Ő közvetíti a polgárok és a civil szervezetek kéréseit is a tanács felé. Tartja a kapcsolatot a városi önkormányzat megbízott személyeivel, a köztisztviselők igazgatóival, más települé-

■
sek vezetőivel a közös fellépések, tervezetek, tervek, akciók érdekében. A tanácselnök kapcsolattartó a testvértelepülésekkel, a civil szervezetek elnökeivel, ő koordinálja a tanács munkáját, döntéseit, beszámol (falugyűlésen) az elvégzett munkákról.

A helyi közösség titkárai: Fülöp Đura (1972–1991), Palatinus Aranka (1991–2004) és ifj. Kovács László (2004–).⁶⁰

⁶⁰ Uo.

■

■